

Şəkillərlə oyunlar

Bir şəkil min sözü əvəz edir!

Mövzular:	Diskriminasiya, insan hüquqları, media və internet.
Mürəkkəblik səviyyəsi:	2.
Yaş həddi:	8-13 yaş.
Müddəti:	30 dəqiqə.
İştirakçıların sayı:	2-20 uşaq.
Oyunun növü:	Şəkillərlə oyun.
İcmal:	Uşaqlar stereotipləri, müxtəlif fikirləri tədqiq etmək, şəkillərin informasiyanı necə ötürdüyünü və çaşdırıcı olduğunu öyrənmək üçün vizual görüntülərlə işləyirlər.
Məqsədlər:	<ul style="list-style-type: none">• Gündəlik həyatda insan hüquqları anlayışlarını dərinləşdirmək;• "Vizual savadlılıq"ı, dinləmə və ünsiyyət vərdişlərini inkişaf etdirmək;• İnsan ləyaqətinə hörmət və empatiya hissini formalaşdırmaq.

Bu oyunda insan hüquqları mövzusunda foto və ya şəkillərlə işləmək üçün üç üsul təklif olunur. Qrupunuz üçün ən uyğun olanı seçin.

a. Şəklin bir hissəsi

İcmal:	Uşaqlar əvvəlcə foto və ya şəklin yalnız bir hissəsinə baxıb nəticə çıxarırlar, sonra isə şəkli bütövlükdə görürlər.
Hazırlıq:	<ul style="list-style-type: none">• Yoxsulluq və ya adekvat yaşayış səviyyəsini əks etdirən şəkillər (fotolar) tapın. Şəkilləri kartonun üstünə yapışdırın və həmin kartonu iki hissəyə bölün. Ancaq şəkilləri iki hissəyə elə bölmək lazımdır ki, bölünmüş hissələr şəklin bütöv halda əks etdirdiyi situasiyadan fərqli bir situasiyanı ifadə etsin.• Hər bir uşaq üçün şəkillərdən (fotolardan) ibarət zərflər hazırlayın.

Materiallar:

- Fotolar və ya şəkillər
- Karton və yapışdırıcı
- Zərflər
- Avropa Şurasının veb saytından götürülmüş komikslər kitabı.

Təlimat

1. Uşaqları cütlərə ayırın. Hər cütə içərisində bir neçə foto və ya şəkil olan iki zərf verin.

2. Oyunun qaydalarını izah edin:

- Cütlərdən biri zərfi açır və yoldaşına şəklin (fotonun) bir hissəsini verir.
- Yoldaşınızın şəkildə təsvir olunanlar barədə öz fikirlərini deməsinə imkan verin. Yoldaşınızdan soruşun ki, bu şəkildə təsvir olunanlar (məsələn, şəkildə kim təsvir olunur və nə baş verir?) insan hüquqlarına aiddirmi?
- Sonra yoldaşınıza şəklin ikinci hissəsini verin və ondan şəkli bütöv halda gördükdən sonra nə düşündüyünü soruşun.
- Şəkildəki (fotodakı) tam görüntü insan hüquqlarını əks etdirmir?
- Rolları dəyişin.

Təhlil və qiymətləndirmə

1. Aşağıdakı sualları verərək oyunu təhlil edin:

- Sizi bu oyunda nə təəccübləndirdi?
- Şəklin ikinci hissəsini gördükdə təəssüratınız necə dəyişdi?
- Bu şəkildə (fotoda) hansı insan hüquqlarından söhbət gedir?

2. Aşağıdakı sualları verməklə fəaliyyəti təəssüratla əlaqələndirin:

- Ağlınıza başqa situasiyalar gəlirmi ki, orada da vəziyyətin yalnız bir hissəsini gördüyünüz üçün asanlıqla yanıla bilərsiniz?
- İnsanlar tez-tezmi yalnız gördüklerini qəbul edir və hadisənin tam olmaya biləcəyini unudurlar?

Aparıcılara məsləhətlər

✓ Bu oyundan uşaqlarda ünsiyyət zamanı yaranan gərginliyi aradan götürmək üçün istifadə edə bilərsiniz.

✓ Variantlar:

- Oyunu mürəkkəbləşdirmək üçün cütlərə şəkilləri (fotoları) bir-birləri ilə dəyişdirməklə oyuna davam etməyi tapşırın. Oyunun ikinci turu asan keçdimi? Əlavə çətinliklər oldumu? Nə üçün?
- İki cütə eyni şəkilləri (fotoları) verin. Daha sonra onlara dörd nəfərdən ibarət qrupda birləşməyi və öz cavablarını müqayisə etməyi tapşırın.
- Qəzetdən kəsilmiş şəkilləri uşaqlara verin. Onlardan şəkillərlə bağlı fikirlərini soruşun və daha sonra qəzetdəki həmin şəklə aid məqaləni oxuyub qiymətləndirməyi xahiş edin.

b. Şəkillərin alt-yazısı

İcmal:	Uşaqlar şəkillər qrupunu adlandırır və daha sonra öz təəssüratlarını müqayisə edirlər.
Hazırlıq:	<ul style="list-style-type: none"> • 8-10 ədəd maraqlı şəkil seçin və onları nömrələyin. • İş vərəqi hazırlayın, vərəqdə şəkillərin sayı qədər zolaq çəkin.
Materiallar:	<ul style="list-style-type: none"> • Nömrələnmiş şəkillər. • Hər bir cüt üçün iş vərəqi, kağız, qələm, yapışqan və ya yapışqanlı lent və qayçı.

Təlimatlar

1. Şəkilləri stolun üzərinə düzün. Uşaqları cütlərə bölün və onlara hər bir şəkli adlandırmağı və şəklin altında yazmağı tapşırın. Adların asan oxunması üçün uşaqlardan aydın və səliqəli yazmalarını xahiş edin.

2. Bütün işlər başa çatdıqdan sonra şəkilləri bir-bir iştirakçılara göstərin. Kim istəyirsə, öz seçdiyi adı oxuya bilər.

3. Hər bir şəkli kağız üzərinə və ya lövhəyə yapışdırın. Sonra uşaqlara “plakat” şəklində alınması üçün hər bir şəklin altına öz adını yapışdırmağı tapşırın.

Təhlil və qiymətləndirmə

1. Aşağıdakı sualları verərək oyunu təhlil edin:

- Şəkillərə ad seçmək çətin idi?
- Uğurlu ad üçün nə lazımdır?
- Bir şəkil min sözü əvəz edə bilərsə, onda ona ad qoymaq nəyə lazımdır?

2. Aşağıdakı suallarla oyunu müxtəliflik mövzusu ilə əlaqələndirin:

- Uşaqlar şəkillərə baxıb öz fikirlərini deyirlər. Deyilən fikirlər arasında böyük fərqlər var idimi? Nə üçün?

- Sizcə, şəkillərə verilən adların arasında uyğun gəlməyəni varmı?
- Eyni bir şey haqqında müxtəlif fikirlərin səslənməsi nə üçün yaxşıdır?

Aparıcılara məsləhətlər

- Məzmunca maraqlı, fərqli və çoxmənalı şəkillərdən istifadə edin.
- Plakatı daha cəlbedici etmək üçün rəngli kağız və qələmlərdən istifadə edin.

c. Personajların replikaları

İcmal:	Uşaqlar şəkilləri təhlil edir, personajlar üçün replikalar fikirləşir və sonra isə öz təəssüratlarını müqayisə edirlər.
Hazırlıq:	<ul style="list-style-type: none">• Şəkillərin surətini çıxarın: iki və daha artıq cütlüyə eyni şəkil verilir ("Kompasito" kitabında insan hüquqları mövzularında verilən şəkillərdən nümunə kimi istifadə edə bilərsiniz).• "Kim? Nə? Harada? Nə zaman? Necə?" suallarından istifadə etməklə iş vərəqi hazırlayın.
Materiallar:	<ul style="list-style-type: none">• Hər cütlük üçün iş vərəqi, kağız, qələm və yapışqan.

Təlimatlar

1. Uşaqları cütlərə ayırın. Hər bir cütə foto, iş vərəqi, qələm və yapışqan verin.
2. Uşaqlara aşağıdakıları izah edin:
 - Şəklə baxın və iş vərəqindəki "Kim? Nə? Harada? Nə vaxt? Necə?" suallarına cavab verin:

- Daha sonra şəkilləri iş vərəqinə yapışdırın.
- Buluda bənzər bir şəkil çəkin və içərisində personajların sözlərini yazın.

3. Cütlüklərə tapşırın ki, müqayisə üçün eyni şəkilləri divarda yanaşı yapışdırsınlar və şəkillərə baxıb onların altında yazılmış replikaları oxusunlar.

Təhlil və qiymətləndirmə

1. Aşağıdakı sualları soruşaraq oyunu təhlil edin:
 - Şəkillərə aid suallara cavab vermək və personajların replikalarını yazmaq çətin idi mi?
 - Sizin və digər cütlüklərin şəkillərinin təhlili zamanı hansı oxşar və fərqli cəhətlər üzə çıxdı?
 - Şəkillərdə və personajların sözlərində hansı stereotiplər öz əksini tapdı?

Aparıcılara məsləhət

İnsan şəkillərindən əlavə heyvan şəkillərindən də istifadə edin. Bu, stereotiplər müzakirə olunarkən xüsusi təsir bağışlayacaq. Qeyd edin ki, heyvan şəkillərindən stereotipləri çatdırmaq üçün karikaturalarda tez-tez istifadə olunur. Sonra qrup üzvlərinə şəkillərdə və personajların sözlərindəki stereotiplərə aid nümunələrin tapılmasını tapşırıla bilərsiniz.